

Magyarország Alkotmánybírósága
1015 Budapest, Donáti u. 35-45.
1535 Budapest, Pf. 773

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
IV / 747 - 0 / 2019	
Érkezett:	2019 ÁPR 30. <i>kezeléssel</i>
Példány:	Tisztelt Alkotmánybíróság!
Melléklet:	1 db <i>du</i>

KÚRIA 4.		
Kvk. H. 37515/2019/3		
Érkezett:	2019 -04- 30	
Melléklet:	4+1 mh	Köztük: SZTm

Alulírott, [REDACTED] a csatolt meghatalmazások alapján a Fidesz – Magyar Polgári Szövetség (székhely: 1062 Budapest, Lendvay u. 28., nyilv. sz: 01-02-0001189, a továbbiakban röviden: Fidesz), valamint a Kereszténydemokrata Néppárt (székhely: 1141 Budapest, Bazsarózsa u. 69., nyilv. sz: 01-02-0000668, a továbbiakban röviden: KDNP, a Fidesz és a KDNP a továbbiakban együtt: „Indítványozó”), mint az Európai Parlament (a továbbiakban: EP) tagjainak 2019. évi választásán nyilvántartásba vett jelölő szervezetek képviselői az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a, valamint a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény (a továbbiakban: Ve.) 233. §-a alapján az alábbi

alkotmányjogi panaszt

nyújtom be.

Kérem, hogy az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörében eljárva a tisztelt Alkotmánybíróság alaptörvény-ellenessége miatt az Alaptörvény 24. cikk (3) bekezdés b) pontja és az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján semmisítse meg a Kúria a Főváros Választási Bizottság (a továbbiakban: FVB) 6/2019. (IV. 15.) számú, valamint a Nemzeti Választási Bizottság (a továbbiakban: NVB) 56/2019. (IV.19.) számú határozatát megváltoztató Kvk.II.37.515/2019/2. számú határozatát, mert az sérti egyrészt az Indítványozó véleménynyilvánítás szabadságához (Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdés), valamint a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát (Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés).

Fentiekkel összefüggésben azt is indítványozom a tisztelt Alkotmánybíróságnál, hogy az Abtv. 61.§ (1) bekezdés a) és c) pontjában foglalt hatáskörében a Kvk.II.37.515/2019/2. számú határozata végrehajtásának felfüggesztésére hívja fel a Kúriát, tekintettel az indítvány által felvetett, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmére és alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésekre, valamint a Kúria kifogásolt döntésének az Indítványozó kampánytevékenységére gyakorolt hatására. Az Alkotmánybíróság 3134/2018. (IV. 19.) AB végzésében a Kúriát azért hívta fel az Alkotmánybíróság által befogadott indítvánnyal érintett kúriai végzés végrehajtásának felfüggesztésére, mert a Kúria döntésében foglalt érvelés mentén a jelölő szervezet kampánytevékenysége a választási kampány során korlátozottá válhatott. Jelen esetben az Indítványozónak a választópolgárokkal folytatott zavartalan kommunikációját, mint az Alaptörvény IX. cikke által védett tevékenységet korlátozhatja a Kúria határozata, mert az Indítványozó képviselői a köztereken aláírásokat gyűjtő személyeket a Kúria végzésével elbírált ügyben bizonyítékként felhasznált felvétel készítése érdekében más jelölő szervezetek felhívása alapján további rosszhiszemű megkeresésekkel zaklathatják, mely az Indítványozónak a választópolgárokkal folytatott kommunikációjának akadályozására képes, végeredményben pedig az Alkotmánybíróság

eljárása alatt további jogorvoslati eljárásokban állapíthatják meg választási bizottságok és a Kúria az Indítványozó ismételt jogsértését és szankcionálhatják e jogsértést magas összegű bírsággal is.

Kérelmem indokolásaként az alábbiakat adom elő:

I. Az alkotmányjogi panasz indítvány előterjesztésére rendelkezésre álló határidő igazolása

A Ve. 233. § (1) bekezdés alapján az Abtv. 27.§ szerinti, a bírói döntéssel szemben előterjeszhető alkotmányjogi panasz a sérelmezett bírói döntés közlésétől számított három napon belül nyújtható be az Alkotmánybírósághoz. A Kúria jelen alkotmányjogi panasszal érintett a Kvk.II.37.515/2019/2. számú határozata 2019. április 26-án kelt és került közzétételre. Ez előbbi, három napos törvényi határidőnek a 2019. április 29-én benyújtott alkotmányjogi panasz megfelel.

II. További jogorvoslat hiánya

A Kúria a Kvk.II.37.515/2019/2. számú határozata ellen a Ve. 232. § (5) bekezdése a további jogorvoslatot kizárja, így teljesülnek az Abtv. 27.§ b) pontjában foglalt feltételek.

III. Érintettség bizonyítása

Az NVB a Fideszt és a KDNP-t az Európai Parlament tagjainak 2019. évi választásán jelölő szervezetként nyilvántartásba vette, a Fidesz az Európai Parlament tagjainak választásáról szóló 2003. évi CXIII. törvény szerint listát állított, melynek nyilvántartásba vételéről szóló NVB döntés ugyancsak jogerős. A Fidesz és a KDNP tehát jelölő szervezetek, mely listáját, illetve a listán szereplő elnökének, a választópolgárok közösségének egésze által ismert személynek a programját népszerűsíti, vagyis kampánytevékenységet végez. A Fidesz-KDNP programjának népszerűsítésével kapcsolatban megállapított jogsértés befolyásolja a jelölő szervezet kampányeszköz-használatát, így a kampányban való részvételét. A Fidesz-KDNP kampányban közzétett üzeneteinek egy részét jogsértővé minősítő bírói döntés tehát egyértelműen sérti a Fidesz-KDNP alapvető jogait. Az Abtv. 27. §-ában meghatározott egyedi ügyben való érintettséget az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint egyértelműen megalapozza, hogy az indítványozóra az NVB és a Kúria döntése rendelkezést tartalmaz. (3131/2018. (IV. 19.) AB határozat, Indokolás [21]) Mivel a jelen indítvánnyal érintett ügyben az indítvánnyal támadott kúriai döntés tartalmaz rendelkezést az Indítványozóra, így az indítványozói érintettség megalapozott.

Az érintettség megalapozásához hozzájárul az is, hogy a Kúria fenti eljárása során az Indítványozó tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető joga szenvedett sérelmet. Az Alaptörvény I. cikk (4) bekezdése szerint a „törvény alapján létrehozott jogalanyok számára is biztosítottak azok az alapvető jogok, valamint őket is terhelik azok a kötelezettségek, amelyek természetüknél fogva nem csak az emberre vonatkoznak.” Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglaltak egyértelműen vonatkoztathatók az Indítványozóra, mint jogi személyre. A jelen indítvánnyal támadott bírósági eljárásban a Kúria az Indítványozóval a választási eljárásban együtt versengő jelölő szervezet keresetét olyan módon bírálta el, hogy eközben a bírósági eljárás nélkülözze az alapvetően elvárható „fair” jelleget. A jelen indítvánnyal érintett ügyben tehát az Indítványozó érintett, az alapjogi panasz benyújtásának alaki feltételeit teljesíti.

IV. Előzmények

1. 2019. április 8-án 18 és 19 óra közötti időszakban Budapest Főváros VIII. kerület Kálvin téri aluljáróban felállított, az Indítványozó logóival ellátott, „*Nekünk Brüsszelben is Magyarország az első! Május 26.*” feliratú aláírásgyűjtő pultnál az Indítványozó képviselőjében két személy kampánytevékenységet folytatott, melynek célja az volt, hogy a Ve. szerinti kampányidőszakban a választópolgárokkal megismertessék az Indítványozó elnökének programját. A választópolgárokkal folytatott kommunikáció részeként lehetőség nyílt támogatói aláírásokat is adni, melyeket az Indítványozó saját logójával ellátott, „*Támogatam Orbán Viktor programját, állítsuk meg a bevándorlást!*” feliratú íveken gyűjtötték az Indítványozó képviselőjében eljáró személyek. A pulthoz 18 óra 38 perckor egy kilétét fel nem fedő személy lépett oda, látszólag azzal a szándékkal, hogy támogató aláírást adjon, illetve, hogy az aláírásgyűjtés céljáról érdeklődjön. Az ismeretlen személy által feltett kérdések a Ve. 120. §-a szerint folytatott ajánlásgyűjtés és az Indítványozó képviselőjében eljáró személyek által folytatott támogatói aláírásgyűjtés közötti kapcsolat kimutatására irányultak. Bár az Indítványozó képviselőjében eljáró személyek többször is egyértelművé tették, hogy mi a támogatói aláírásgyűjtés célja („*a bevándorlás ellen, igen*”; „*itt rajta van, hogy támogatja Orbán Viktor programját, tehát az a hét pont ..., hogy az Európai Unióban ne mások szabják meg, hogy Magyarország mit szeretne*”; „*arról szól ez a hét pont, amit az Orbán ... nyilvánosságra hozott*”), valamint nyilvánvalóvá tették, hogy a felvételre kerülő adatok köre nem egyezik az ajánlóívekre felvételre kerülő adatokéval, és ennek érdekében az ismeretlen személy részére az adatkezelési tájékoztatót – megtekintési céllal - át is adták. A felvételt készítő ismeretlen személy továbbra is az ajánlóívekről beszélt, és az ajánlóívekre vonatkozó törvényi követelményeket kérte számon az Indítványozó képviselőjében eljáró, az „ajánlásra” vonatkozó felvetéseket a támogatói aláírásgyűjtés szempontjából értelmező személyeken. A felvétel később a választási bizottságok által megállapított tényállás szerint a Momentum Mozgalom (a továbbiakban: Kifogástevő) birtokába került.

2019. április 11-én 14 órakor a Kifogástevő jogorvoslati kérelemmel fordult az NVB-hez a videófelvétel miatt, a kifogást április 12-én az NVB elnöke áttette az FVB-hez. A kifogásban foglaltak szerint a videófelvételen szereplő aktivisták állításuk ellenére nem a Ve. szerinti ajánlóíven, és ezért valójában nem az EP választásokon való jelöltállítás céljából gyűjtöttek aláírásokat, így megtevéstől jártak el, megsértve a Ve. 2. § (1) bekezdés a) és e) pontjai szerinti alapelveket és 120. § (1) bekezdését, amely szerint jelöltet ajánlani ajánlóíven lehet. A Kifogástevő kérte a jogsértés tényének megállapítását, a jogsértőnek a további jogsértéstől való eltiltását, valamint a jogsértővel szemben bírság kiszabását. Az FVB 6/2019. (IV. 15.) határozatával a kifogást elutasította, mivel az aláírásgyűjtés nem volt jogsértő, az adott tájékoztatás pedig nem volt megtevéstől, hiszen az Indítványozó képviselőjében eljáró személyek a helyes információt a felvételt készítő ismeretlen személlyel megosztották.

A Kifogástevő fellebbezést nyújtott be az NVB-hez, mely szerint jelölő szervezetként a jogsértés jogait, jogos érdekeit közvetlenül érinti, mivel az Indítványozó előnyhöz jutott azáltal, hogy a választópolgárokat megtevéstette. A Kifogástevő szerint a nem hivatalos íven történő aláírásgyűjtés sérti a választások tisztaságát, a jelölő szervezetek közötti esélyegyenlőséget és a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás követelményét (Ve. 2. § (1) bekezdés a), c), és e) pont). Az NVB 56/2019. (IV.19.) számú határozatával a fellebbezést érdemi vizsgálat nélkül elutasította a Kifogástevő érintettségének hiányára hivatkozva.

2. A Kifogástevő felülvizsgálati kérelemmel fordult a Kúriához, elsődlegesen annak megállapítását kérve, hogy az Indítványozó „aktivistái” megsértették a Ve. 2. § (1) bekezdés c) és e) pontjában foglalt alapelveket, másodlagosan pedig az FVB határozatának helybenhagyását kérte. A felülvizsgálati kérelem szerint a Kifogástevő érintettségét az támasztja alá, hogy az általa benyújtott fellebbezésnek az érintettség hiánya okán történő érdemi vizsgálat nélküli elutasítása kiüresítette a jogorvoslati jogát. Kifogástevő az általa vitatott cselekményt illetően az érintettségét megalapozandó előadta, hogy a 2019-es EP választásokra nyilvántartásba vett jelölő szervezetként részt vesz az EP választási kampányban, és az általa jogsértőként jelölt kampánytevékenység az azt folytató számára a többi jelölő szervezethez képest jogosulatlan előnyt biztosít, a többieknek pedig hátrányt okoz. Állította emellett, hogy érintettségének hiánya csökkentené a kampány jogszerűségének biztosítását célzó anyagi jogi és eljárásjogi garanciarendszer hatékonyságát. A Kifogástevő által tételezett jogsértésre vonatkozóan a felülvizsgálati kérelem azt tartalmazta, hogy az Indítványozó képviselőjében eljáró személyek olyan magatartást folytattak, amely egyrészt alkalmas volt a választópolgárok megtévesztésére, másrészt az a megtévesztés által jogtalan előny szerzésére adott lehetőséget, mert ezzel az Indítványozó a választópolgárokkal való kapcsolattartásra alkalmas személyes adatok kezelésére szerez adatkezelési jogosultságot. Erre figyelemmel a kampánytevékenység folytatására vonatkozó joggyakorlásra nem annak rendeltetése szerint, jóhiszeműen került sor.

A Kúria a Kifogástevő bírósági felülvizsgálat iránti kérelmét 2019. április 26-án közzétett Kvk.II.37.515/2019/2. számú végzésében alaposnak találta, így az FVB 6/2019. (IV. 15.) számú és az NVB 56/2019. (IV.19) számú határozatát megváltoztatta. A Kúria a kifogásnak a felülvizsgálati kérelemmel érintett részben helyt adott és megállapította, hogy a „Fidesz-KDNP a tényállásban írt magatartásával” megsértette a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás alapelvét. A Kúria a tényállás részeként kimondta, hogy „az aktivisták a videót készítő személy kérdésére (...) azt állították, hogy az aláírásgyűjtő lapokon a (...) a jelöltállításához szükséges aláírásokat gyűjtik. A (...) videófelvételt készítő személy kérésére az aktivisták a támogató aláírások gyűjtéséhez az adatkezelési tájékoztatót nem tudták bemutatni.”

A Kúria szerint az NVB határozat felülvizsgálata körében a Kifogástevő érintettsége szükségszerűen fennállt a fellebbezői érintettségre tett megállapítás okán, illetve a fellebbezési eljárásban való érintettség fennállása körében megállapította, hogy a bizonyítékként becsatolt videófelvételen látható, egy „jelölő szervezethez (FIDESZ-KDNP) köthető aktivisták” által kampányidőszakban folytatott aláírásgyűjtő tevékenység jogsértő voltát kellett megítélni. Ez utóbbi megállapítás következménye, „hogy amennyiben egy jelölő szervezet tevékenységéről azt állítják, hogy a választópolgárok megtévesztésére irányul, az kihathat a választással érintett többi jelölő szervezetre is, és megbonthatja a jelölő szervezetek közötti esélyegyenlőséget.” Ha pedig a videófelvételen rögzített tevékenység jogszerűsége más jelölő szervezet által jogainak, jogos érdekeinek sérelmére hivatkozással alappal vitatható, a kérelmezőtől a jogorvoslat lehetőségét az érintettségének hiányára hivatkozással nem lehet megvonni. Ezért tehát az NVB a kérelmező fellebbezését köteles lett volna érdemben elbírálni.

A Kúria egyértelművé tette, hogy a kérelemhez kötöttség elvére tekintettel csak a Ve. 2. § (1) bekezdés e) pontjának sérelme vizsgálható és csak a jogsértés tényének megállapítása merülhet fel jogkövetkezményként. Az ügy érdemében a Kúria a videófelvétel alapján azt a megállapítást tette, hogy az Indítványozó képviselőjében eljáró személyek által végzett aláírásgyűjtés – „az aláírásgyűjtő pulton látható felirat ellenére” (sic) – egyértelműen nem a 2019-es EP választásokhoz szükséges

ajánlások gyűjtésére irányult, mivel az aláírásgyűjtés nem Ve. 120-121. § szerinti ajánlóíveken történt. A Kúria tényként állapította meg, hogy a választópolgárok az elhangzott tájékoztatás ellenére aláírásukkal „valójában nem a FIDESZ-KDNP jelöltállítását támogatták”, így megállapítható volt, hogy az Indítványozó nevében eljáró személyek „olyan tevékenységet folytattak, amely a választópolgárok megtevesztésére alkalmas volt, ugyanakkor a „választópolgárok megtevesztése önmagában sérti a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás” alapelvét. A Kúria szükségesnek vélte leszögezni, hogy a jelölő szervezeteket támogató, a jelölő szervezet iránt szimpátiát kifejező aláírásgyűjtés abban az esetben nem jogsértő, ha a választópolgár pontosan tudja, hogy aláírása milyen célt szolgál, és adatait milyen célból használják fel. Ha a választópolgár e körülményekkel a jelölő szervezet megtevesztő magatartása miatt nincs tisztában, az jogsértő helyzetet eredményez.

A Kúria szerint továbbá a „jelölő szervezeti magatartás, illetve más jelölő szervezetekre gyakorolt hatása tekintetében annak van relevanciája, hogy az ajánlóívek útján megszerzett adatok kezelése milyen törvényi feltételek mellett lehetséges, s ehhez képest a más okból történő adatszerzésnek milyen következményei lehetnek.” Tévesnek értékelte ezért az FVB érvelését annyiban, hogy az eleve jogsértő állapothoz viszonyítja a „FIDESZ-KDNP magatartásának jogi megítélését”, mivel csak a jogszabályok által elvárt magatartás lehet az értékelés kiindulási alapja. A Kúria végül feltételezésekre bocsátkozva megjegyezte, hogy a választópolgárok megtevesztése alappal veti fel „annak a lehetőségét is, hogy a jelölő szervezet célja az aláírások kampánytevékenység során történő további felhasználása, választói adatbázis kialakítása,” mert ezekre az aláíróívekre „nem vonatkozik a megsemmisítés kötelezettsége” és amely a többi jelölő szervezet vonatkozásában megbonthatja az esélyegyenlőség követelményét is.

V. Az érdemi elbírálás feltétele – a befogadás alapja

Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Indítványozó álláspontja szerint jelen alkotmányjogi panasz mindkét feltételnek megfelel.

A IX. cikk (1) bekezdésében foglalt alapvető jog tekintetében a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség igazolható, mivel a Kúria a IX. cikkben biztosított jogok alkotmányos tartalmát elmulasztotta érvényre juttatni {3/2015. (II. 2.) AB határozat Indokolás [17]–[18]}, vagyis túllépte a jogszabályok értelmezési tartományának alkotmányos kereteit. Emellett alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés lehet az, hogy a Ve. 2. § (1) bekezdésében foglalt alapelvek alkalmazása során megengedhető-e az Alaptörvényben foglalt jogok – sommás értékelésen alapuló, érdemi érvelés nélkül – történő korlátozása, vagyis, hogy az alapelvekre való hivatkozással indokolható-e bármilyen alapvető jog, jelen esetben az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésének sérelme.

Az Alaptörvény XXVIII. cikkében foglalt jogosultságok Kúria által történő megsértése tekintetében is igazolható a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, hiszen a jelen indítvánnyal támadott döntést a Kúria az ellenérdekű fél, vagyis az Indítványozó nyilatkozatása nélkül hozta meg. Az indítvány által érintett ügy továbbá azt az alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést veti fel, hogy a jellemzően rövid határidőket előíró Ve. alapján lefolytatott bírósági eljárásban hogyan köteles érvényesíteni a bíróság a fair eljáráshoz való jogot abban az esetben, ha a jogsértés megállapítása kizárólag egy – a jogsértés bizonyítására alkalmatlan, vagy kifejezetten a jogsértés látszatának megteremtése érdekében rosszhiszeműen előállított – bizonyítékra alapozva történt.

VI. A bírói döntés alaptörvény-ellenessége és az Alaptörvényben biztosított jog sérelme

A bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi panasz (Abtv. 27. §) az Alaptörvény 28. cikkének érvényesülését szolgáló jogintézmény, mely alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, vagyis azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e (3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [17]–[18]). Az Alkotmánybíróság a bíróságok ítéleteit akkor bírálhatja felül, ha azok az Alaptörvény megszabta értelmezési tartományt megsértik, és ezáltal a bírói döntés alaptörvény-ellenes lesz (3073/2017. (IV. 19.) AB végzés, Indokolás [29]). A „tényállás megállapítása azonban a bíróságok hatáskörébe tartozó feladat, melyet az Alkotmánybíróság nem vonhat magához, csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ellenkező esetben egyfajta „szuperbírósággént”, a meglévők melletti újabb hagyományos jogorvoslati fórumként járna el” (3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]). Az Indítványozó nem a bizonyíték újraértékelését, vagy ténykérdések megválaszolását indítványozza, hanem a Kúria eljárásában és döntésében megnyilvánuló, az Alaptörvényben foglalt garanciák sérelmére mutat rá, mivel törvényi alap, illetve az alapjog korlátozását megalapozó indok nélkül (Alaptörvény I. cikk (3) bekezdés) nem állítható fel olyan mérce, ami az Indítványozó tevékenységét a Ve-ben meg nem jelenő, és az Alkotmánybíróság gyakorlatából sem levezethető ok miatt jogsértővé teszi.

1. Az Alaptörvény IX. cikk (1)-(2) bekezdésében foglalt jogok sérelme

Magyarország Alaptörvénye IX. cikk szerint:

„(1) Mindenkinnek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.”

1. Az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése szerint mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához, az I. cikk (4) bekezdése szerint pedig a törvény alapján létrehozott jogalanyok számára is biztosítottak azok az alapvető jogok, valamint őket is terhelik azok a kötelezettségek, amelyek természetüknél fogva nem csak az emberre vonatkoznak. A véleménynyilvánítás szabadsága olyan alapjog, amely jogi személyeket, jelen esetben az Indítványozót, mint jelölő szervezeti státuszt elnyert pártot is megillet, különösen akkor, ha az a pártok választási kampányban folytatott versengésének kontextusában kerül értelmezésre. Az Alkotmánybíróság 1/2013. (I. 7.) AB határozata (a továbbiakban: Abh1.) szerint a „pártok szólásszabadságának (...) különös súlyt ad az is, hogy az Alaptörvény VIII. cikke szerint a pártok sajátos alkotmányos feladata, hogy közreműködjenek a nép akaratának kialakításában és kinyilvánításában. (...) >[a] pártok népakarat kialakításában betöltött szerepéhez hozzátartozik az, hogy tevékenységét nyilvános hirdetés útján ismertesse és népszerűsítse.< [44/2008. (IV. 17.) AB határozat, ABH 2008, 459, 463.]” (lásd: Abh1. Indokolás, [94])

A 7/2014. (III. 7.) AB határozat (a továbbiakban: Abh2.) szerint „[a] szabad véleménynyilvánításhoz való jog kitüntetett helyet foglal el az Alaptörvény alapjogi rendjében. A véleményszabadságnak ez a kitüntetett szerepe kettős igazolással bír: mind az egyén, mind pedig a közösség szempontjából különösen becses jogról van szó. (...) [a] szólásszabadság a demokratikus, plurális társadalom és közvélemény fundamentuma. A társadalmi, politikai viták szabadsága és sokszínűsége nélkül nincs demokratikus közvélemény, nincs demokratikus jogállam. A demokratikus közvélemény azt kívánja meg, hogy a társadalom valamennyi polgára szabadon fejthesse ki gondolatait, és ezzel a közvélemény

alakítójává válhasson. (...) A szólásszabadság szubjektív jogának biztosítása mellett tehát az államnak a demokratikus közvélemény kialakulása és fennmaradása érdekében is őrködni kell a véleménypluralizmus fölött.” (lásd: Abh2. Indokolás, [39]) „A közügyekkel összefüggő vélemény kinyilvánításának szabadsága a szólás- és sajtószabadság legbensőbb védelmi köréhez tartozik, mivel különös erővel és egyértelműséggel vonatkozik rá a szólásszabadság kettős igazolása. (...) A demokratikus közvélemény és akaratképzés közösségi szempontja alapján (...) a sokszínű társadalmi és politikai nézetek szabad kifejezése minősül a legmeghatározóbb követelménynek.” (lásd: Abh2. Indokolás [45])

A véleménynyilvánítás szabadsága tehát kiemelten fontos eleme az Alaptörvényben foglalt alapjogi katalógusnak. Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerint „[a]lapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható.” Az Alaptörvény alapjogkorlátozással kapcsolatos rendelkezéséből is következik, hogy „[a] szólásszabadság kitüntetett szerepe azzal jár, hogy egyrészt csak kivételes jelleggel kell engednie a korlátozására felhozott más jogokkal, illetve alkotmányos értékekkel szemben, másrészt a szabad véleménynyilvánítást korlátozó törvényeket megszorítóan kell értelmezni. >A vélemény szabadságával szemben mérlegelendő korlátozó törvénynek nagyobb a súlya, ha közvetlenül másik alanyi alapjog érvényesítésére és védelmére szolgál, kisebb, ha ilyen jogokat csakis mögöttesen, valamely »intézmény« közvetítésével véd, s legkisebb, ha csupán valamely elvont érték önmagában a tárgya (pl. a köznyugalom)< [30/1992. (V. 26.) AB határozat, ABH 1992, 167, 178.]. A korlátozásnál is figyelemmel kell lenni a szólásszabadság kettős, egymást erősítő igazolására, azaz a jogalkotónak >a véleménynyilvánítási szabadság alkotmányos határait úgy kell meghatározni, hogy azok a véleményt nyilvánító személy alanyi joga mellett a közvélemény kialakulásának, illetve szabad alakításának a demokrácia szempontjából nélkülözhetetlen érdekét is figyelembe vegyék< [30/1992. (V. 26.) AB határozat, ABH 1992, 167, 172.].” (lásd Abh2. Indokolás [42]) Az Alkotmánybíróság szerint ezért „[a] közéleti véleménynyilvánítás fontosságának hangsúlyozása nem jár azzal, hogy más típusú szólásokra ne vonatkoznának azok a megfontolások, amelyeket az Alkotmánybíróság a véleményszabadság kitüntetett alapjogi helyzetével összefüggésben kifejtett, de azt eredményezi, hogy a politikai és egyéb közügyeket érintő beszéd korlátozásánál ezeket a megfontolásokat különösen nagy szigorral kell érvényre juttatni.” (lásd Abh2. Indokolás [46])

2. Az Indítványozónak jelen ügyben a véleménynyilvánítási szabadsága választási kampányidőszakban szenvedett sérelmet, a támadott kúriai döntés választási ügyben született, kampánytevékenység végzésével kapcsolatban állapított meg jogsértést. Az Alkotmánybíróság 5/2015. (II. 25.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh3.) megállapította, hogy az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében elismert véleménynyilvánítási szabadság kiterjed a választási kampány során a jelöltek és a jelölő szervezetek által folytatott kampánytevékenységre, melynek egyik eszköze az Indítványozó álláspontja szerint a választópolgárokkal a köztereken folytatott kommunikáció, és a kommunikáció alapján – vonatkozó jogszabályok betartásával végzett aláírásgyűjtés, mint közös fellépés, akaratnyilvánítás eszközének alkalmazása is. Az Alkotmánybíróság szerint „[a] választási kampány a közügyek szabad vitatásának egyik, a választójog szabályai körébe vont megnyilvánulása. E nélkül a választópolgárok nem, vagy csak komoly nehézségek árán tudnák eldönteni, hogy kire szavazzanak. A választási kampány során tehát nemcsak egyszerűen a közügyeket vitatják meg az emberek, hanem

tájékoztatóknak annak érdekében, hogy a szavazás napján megfontolt döntést tudjanak hozni.” (lásd: Abh3. Indokolás [23]-[24]).

Az Alkotmánybíróság 9/2015. (IV. 23.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh4.) megjegyezte, hogy „[a] választási eljárás során a választási szervek kifogást elbíráló döntéseit felülvizsgáló bíróságok a választásra irányadó jogszabály, illetve a választás és a választási eljárás alapelveinek megsértését vizsgálják eljárásukban, melynek során a választási eljárási rendszer sajátosságai, így különösen a szoros eljárási határidők következtében széleskörű bizonyítási eljárást nem folytatnak le.” Azonban „[a] választási eljárás jogorvoslati rendszerében eljáró bíróságoknak is figyelemmel kell lenniük az Alaptörvény 28. cikkére, vagyis a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban kell értelmezniük.” (lásd: Abh4. Indokolás [39]-[40]) E folyamat során az Alkotmánybíróságnak figyelembe kell vennie, hogy „[a] választójog az Alaptörvényben elismert, (...) alapvető jog. A választójog szabadságának gyakorlása abban áll, hogy a választópolgár a rendeltetésszerű joggyakorlásnak megfelelő tájékoztatás alapján jogosult eldönteni, hogy gyakorolja-e a választójogát vagy sem, illetve, hogy kire adja le szavazatát.” (3100/2017. (V. 8.) AB határozat, a továbbiakban: Abh5., Indokolás [36])

Összességében tehát a véleménynyilvánítás szabadsága mind tartalmát, mind pedig megnyilvánulási formáit tekintve különösen védett jog, az Alaptörvény alapjogkorlátozással kapcsolatos rendelkezései alapján tehát mindig meg kell vizsgálni, hogy a bírói döntés, illetve az annak alapjául szolgáló jogértelmezés nem vezet-e az Alaptörvény sérelmére. A 3/2015. (II. 2.) AB határozat szerint az „Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerint alapvető jog más alapvető jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható. Az alapjogkorlátozásnak ez a tesztje (...) hatáskörükhöz igazodva a jogalkalmazókkal szemben is alkotmányos követelményt fogalmaz meg. E követelményből (...) a bíróságoknak az a kötelezettsége adódik, hogy ha olyan jogszabályt értelmeznek, amely valamely alapjog gyakorlását korlátozza, akkora jogszabály engedte értelmezési mozgástér keretein belül az érintett alapjog korlátozását kizárólag a szükséges és arányos mértékű beavatkozás szintjére szorítsák” (Indokolás [21]). Az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen tehát arra kell fókuszálnia, hogy a bíróság ítéletében értő módon felfigyelt-e az alapjogi összefüggésre, és amikor tartalmat adott a perben alkalmazandó jognak, akkor az értelmezésben felismerhetők-e az esetleges alapjogi korlátozás alkotmányosságának mérlegelési szempontjai. Az ítélet jogi érveléséből felismerhetőnek kell lennie az ütköztetett és a korlátozással érintett alapjogoknak, a korlátozás szükségességének, és a bíró által figyelembe vett arányossági szempontoknak.

3. A Kúria jelen indítvánnyal támadott döntésében az Indítványozónak az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében foglalt jogát az Indítványozó képviseletében eljáró személyeknek tulajdonított kijelentések jogsértő jellegére tekintettel korlátozta, ugyanakkor elmulasztotta annak vizsgálatát, hogy az alapjog ítéleti korlátozása szükséges-e, illetve enne megfelelően a korlátozás arányosságát sem mérlegelte.

Az Indítványozó és a választópolgárok közötti kapcsolattartás bevett – és más pártok által is alkalmazott – módja a közterületi jelenlét, ami a fentiek szerint az Alaptörvény IX. cikkének védelmi körébe vonható és amely egy rövid idő alatta felállítható aláírásgyűjtő pult alkalmazásával, az

Indítványozó tagjain, aktivistáin keresztül realizálódik. A közterületi jelenlét célja a választópolgárok megszólítása, az Indítványozó programjával való szóbeli, vagy írásos anyag átadásán keresztül történő megismertetése mellett egyformán lehet az Indítványozó programjával szimpatizáló választópolgárok aláírásainak gyűjtése is. A közterületi jelenlét során az Indítványozó képviseletében jelen lévő személyek olyan személyekkel is interakcióba kerülhetnek, akik nem értenek egyet az Indítványozó programjával, céljaival stb., az ilyen személyek tevékenysége kiterjedhet az Indítványozó képviseletében jelen lévő személyekkel folytatott kommunikáción túl arra is, hogy a közterületi jelenlét valamely aspektusát (közterülethasználat, párt képviseletére való jogosultság, az aláírásgyűjtés adatvédelmi háttere) jogi szempontból is vita tárgyává tegyék. A közterületi jelenlétet praktikus zavaró, a más választópolgárokkal a kapcsolatfelvételt ténylegesen elnehezítő, fenti magatartás formáljogilag nem tilos ugyan, de a választási kampányidőszakban semmiféleképpen nem jóhiszemű és rendeltetésszerű: az aláírásgyűjtő pultnál folytatott vita ugyanis abban az értelemben öncélú, hogy az Indítványozó programjával, céljaival egyet nem értő személy jogsértést tételez, ezért kommunikációja, egész tevékenysége arra irányul, hogy valamilyen módon a jogsértés bizonyítékát előállítsa, vagy felderítse. A bizonyíték újraértékelése és a tényállás megállapításához vezető folyamat értékelése nem tartozik ugyan az Alkotmánybíróság hatáskörébe, azonban az feltétlenül vizsgálható, hogy megállapítható-e alapjogot korlátozva olyan alapvető jogsértés, ami a bíróság által tételezett jogsértésnek a bíróság által megállapított időpontjában már nem volt elkövethető. 2019. április 8-án reggel ugyanis az Indítványozó képviseletében eljáró személyek a listaállításhoz szükséges dokumentációt, így az ajánlóíveket is leadták (lásd a csatolt mellékletet), ráadásul az Indítványozó által állított listán szereplő egyik jelölt, a Fidesz kommunikációs igazgatója, Hidvéghi Balázs 2019. április 8-án 15 óra 47 perckor már megjelent közleménye szerint (<https://www.hirado.hu/belfold/belpolitika/cikk/2019/04/08/hidveghi-a-fidesz-folytatja-a-tamogatoi-alairasok-gyujteset>) az ajánlóívek gyűjtését az Indítványozó befejezte, és a továbbiakban támogatói aláírások gyűjtésére kerül sor. Az a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére tartozó kérdés, hogy az Indítványozó miért nem tudta ezeket a tényeket a Kúria elé tárni – feltételezve, hogy ezekkel a tényekkel a Kúria nem volt tisztában –, ugyanakkor az Indítványozó kénytelen rámutatni arra, hogy amennyiben a Kúria szerint az ajánlóívek leadása és a lista bejelentése a választási kampány első olyan fontos eseménye, amely közérdeklődésre tart számot, továbbá, hogy az ajánlóívek leadása hangsúlyos esemény a választópolgárok számára, valamint a Kúria az Indítványozó listaállításának időpontját érintő kérdésben eljárást folytatott le (a Kúria Kvk.VI.37.484/2019/2. számú végzése, és annak [21]-[22] bekezdései), akkor a Kúriának tudomással, sőt, hivatalos tudomással kell bírnia arról, hogy az Indítványozó a jelen indítvánnyal kifogásolt időpontban már nem gyűjthetett ajánlást, így az e vonatkozásban tett megnyilatkozásokért sem marasztalható el.

A választási kampányidőszakban megszervezett közterületi jelenlét nem kerül külön nevesítésre a Ve.-ben, azonban kampánytevékenységként történő értelmezése magától értetődik, hiszen a kampánytevékenység Ve. 140. §-a szerinti fogalmának egyértelműen megfelel. A közterületi jelenlét által az Indítványozó a véleménynyilvánítás szabadságát gyakorolja, a véleménynyilvánítás szabadságának különleges védelmet biztosító alaptörvényi rendelkezés és az alkotmánybírósági joggyakorlat alapján tehát különös figyelmet kell fordítani arra, hogy milyen szempontok mentén korlátozható a választási kampányidőszakban a közterületi jelenlét, és aláírásgyűjtés. A Kúria korábban számos esetben adta tanújelét annak (Kvk.IV.37.240/2018/2., Kvk.II.37.307/2014/3., Kvk.VI.37.279/2018/2. számú határozatok), hogy a választási kampányidőszakban a

kampányeszközök alkalmazása tekintetében a Ve.-ben foglalt korlátozásokat szigorúan értelmezi, vagy a választási eljárás részfolyamatainak is prioritást ad mások alapjogaival szemben. A Kúria a jelen indítvánnyal támadott határozatával azonban egy olyan korlátozást vezet be, ami a Ve.-ből nem következik: olyan okból minősíti az Indítványozó képviselőjében eljáró személyek közlését jogszerűtlennek, amit a Ve. nem tartalmaz, és teszi ezt anélkül, hogy a jogsértővé minősítést érdemben – korábbi bírósági döntések, jogelvek felhívásával, vagy akár tudós kütfők álláspontjára hivatkozva – alátámasztaná.

Az Alkotmánybíróság szerint ugyanakkor „[a]lapvető jog gyakorlását korlátozó előírást kifejezett törvényi szabály hiánya esetén nem lehet bírói jogértelmezéssel pótolni, mert ez az alapjog-korlátozás szükségességéről szóló állásfoglalás lenne, ami a törvényhozásra tartozik. A Ve. vonatkozásában az Alkotmánybíróság már megállapította, hogy a Kúria nem jogosult arra, hogy jogértelmezés formájában a Ve.-t. kiegészítse a törvényben kifejezetten nem szereplő feltételek előírásával (3130/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [38]–[39]). Sőt, a Kúria nem hagyhatja figyelmen kívül az Alaptörvényben deklarált szabad véleménynyilvánításhoz való jog minél szélesebb körű érvényesülését oly módon, hogy az elé tárt ügyet pusztán a Ve. alapelveiből levezetve dönti el (3154/2018. (V.11.) AB határozat, Indokolás [32]). Az Indítványozó álláspontja szerint, ha még fel is állíthatna a Kúria egy ilyen korlátozást, az a jelen ügyben feltétlenül az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdésében foglaltak megsértésére vezetne, mivel a Kúria által állított korlát akkor volna alkotmányos, ha felmutatható volna más alapvető jog vagy valamely alkotmányos érték, aminek érvényesülése, illetve védelme érdekében arra a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan szükség volna. A Kúria kizárólag a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás alapelveinek sérelmét állapítja meg, egy kijelentésnek nem megtevésztő jelleget, hanem csak annak potencialitását tulajdonítva. A választópolgárok megtevésztése senkinek, így az Indítványozónak sem lehet célja, ugyanakkor önmagában a választópolgárok megtevésztésére hivatkozva megállapítani az Indítványozó jogsértését nem elégséges, hiszen a választópolgárok megtevésztésére hivatkozás sem az alkotmányos értékre, sem pedig az alapjogra való hivatkozást nem váltja ki.

Amennyiben pedig a Ve. 2. § (1) bekezdésben foglalt alapelveknek a Kúria által tételezett módon, a lehető legszélesebb mértékben kiterjedt, és dinamikusan, már-már önkényesen változtatott tartalmat tulajdonítunk, abban az esetben sem volt megalapozott a Kúria alapjogkorlátozása. Hiszen, hasonlóan a gyülekezési jogból ismert *in dubio, pro libertate* elvhez (3332/2018. (X. 26.) AB határozat, Indokolás [23], 3057/2019. (III. 25.) AB határozat, Indokolás [26]), valamint a büntetőjogban alkalmazott *in dubio, pro reo* maximához (30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [44] és [57], 3284/2017. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [45]), nem kerülhet sor olyan cselekmény jogsértővé minősítésére – különösen, ha ez a jogsértővé minősítés a választópolgárokkal folytatott kommunikáció korlátozására vezet –, amelynek jogsértő jellege objektív okokból nem is jöhetett létre, vagy amelynek jogsértő jellegét – a bizonyíték értékelése körében vizsgálódva – a csatolt bizonyíték alapján nem lehet bizonyítani, illetve a bizonyíték rosszhiszeműen történt előállítására egyértelműen megállapítható. Bár „az *in dubio pro reo* elvnek a büntetőeljárásokon kívüli érvényesülésével az Alkotmánybíróság nem foglalkozott, de – mint az ártatlanság vélelmének része – az értelemszerűen kiterjedhet más eljárásokra is.” (30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [58]) A választási eljárás rövid határidőkre és az alapvetően a kérelmező által szolgáltatott bizonyítékok értékelésére, ekként korlátok közé szorított bizonyítási folyamatokra épülő rendszerében sem engedhető meg, hogy alapjogot korlátozó döntést

olyan módon hozzon meg a választási bizottság határozatot felülvizsgáló bíróság, hogy az alapjogkorlátozás potencialítására tekintettel a jogsértés megtörténtének vizsgálata során nincs figyelemmel az *in dubio* elvre, vagyis arra, hogy a(z) – akár ellentmondásokkal terhelt, esetleg szándékolt jogsértés útján előállított – bizonyítási eszköz nem értékelhető a jogorvoslati kérelemben jogsértőként nevesített személy(ek) hátrányára.

A Kúria az Indítványozó jogsértését megállapító döntésében az Alaptörvény IX. cikkében foglaltak sérelmére vezető módon elmulasztotta megadni a védelmet az Indítványozónak és az Indítványozó képviselőjében eljáró személyeknek, akik a választópolgárokkal kommunikációt folytatnak, és a választási kampányidőszakban az Indítványozó programját, céljait ismertetik a választópolgárokkal. A Kúria döntése ugyanis arra mutat rá, hogy a Ve. rendszerében feltétlenül jogszerűnek minősül az a tevékenység, amit a más jelölő szervezetek érdekében, vagy csak az adott jelölő szervezettel szemben érzett ellenszenv alapján – hasonlóan az indítvánnyal érintett ügyben ismeretlenül maradt, a felvételt készítő személyhez – természetes személyek folytathatnak annak érdekében, hogy az adott jelölő szervezet kampánytevékenysége megnehezedjen. Bár az polgári jogi alapelv, mely szerint saját felróható magatartására előnyök szerzése végett senki nem hivatkozhat, kifejezett alkotmányjogi tételként jogrendszerünkben nem jelenik meg az Alkotmánybíróság szerint, a jogok jóhiszemű és rendeltetésszerű gyakorlása egész jogrendszerünket áthatja (15/2019. (IV.17.) AB határozat, Indokolás [65]), vagyis a Ve. 2. § (1) bekezdés e) pontjából éppen az Indítványozó képviselőjében eljáró személyek védelme, és nem az Indítványozó jogsértésének megállapítása következne.

2. Az Alaptörvény XXVIII. cikkében foglalt jog sérelme

Magyarország Alaptörvénye XXVIII. cikk szerint:

„(1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

(...)

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

1. Az Indítványozó meggyőződése szerint a Kúria döntése sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogot is.

Az Alkotmánybíróság 7/2013. (III. 1.) AB határozata szerint a tisztességes eljárás (fair trial) követelménye az eljárásjogi garanciák érvényesülését is felöleli, és egy olyan minőséget jelent, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ebből következően egyes részletszabályok hiánya miatt éppúgy, mint valamennyi részletszabály megalkotásának dacára lehet egy eljárás méltánytalan, igazságtalan vagy nem tisztességes. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a tisztességes eljáráshoz való jog magában foglalja a bírósághoz való jog valamennyi feltételét is. Az összes alkotmányos követelmény, vagyis a bíróság törvény által felállított volta, függetlensége és pártatlansága, az, hogy a tárgyalás igazságosan és nyilvánosan folyjék, ezt a célt szolgálja, csak e követelmények teljesítésével lehet alkotmányosan véglegesnek számító, érdemi, a jogot megállapító döntést hozni. A tisztességes eljáráshoz való jog abszolút jog: az

Alkotmánybíróság 14/2004. (V. 7.) AB határozata szerint a tisztességes eljáráshoz való joggal szemben nem mérlegelhető más alapvető jog vagy alkotmányos cél, mert már maga is mérlegelés eredménye. Ezért tehát a 6/1998. (III. 11.) AB határozat szerint nincs olyan szükségesség, „amely miatt a tárgyalás „tisztességes” voltát arányosan ugyan, de korlátozni lehetne; hanem a tisztességes tárgyalás fogalmán belül alakítandó ki olyan ismérvsrendszer, amely annak tartalmát adja, s csak ezen belül értékelhető bizonyos korlátozások szükséges és arányos volta.”

A 21/2016. (XI.30.) AB határozat szerint az eljárási jogok elsőgenerációs alapjogként a közhatalom olyan korlátját képezik, amelyek az igazságszolgáltatás működését határozzák meg és e jogok többsége abszolút jellegű, melyek esetében a jog korlátozása fogalmilag kizárt, míg más eljárási jogoknál van lehetőség korlátozásra, ugyanakkor maga az eljárás vagy tisztességes vagy nem, átmenet nem képzelhető el. Az eljárási jogok tartalma különböző lehet a büntető-, polgári és közigazgatási eljárások esetében, azok eltérő jellege és célja alapján, ugyanakkor összességében megállapítható, hogy egy eljárás tisztességessége több annak szabályszerűségénél, vagyis akár minden eljárási szabály betartása mellett is lehet egy eljárás tisztességtelen. Továbbá, a 3027/2018. (II.6.) AB határozat is nyilvánvalóvá teszi, hogy önmagában az eljárási szabályok megsértése nem vezet szükségképpen a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelméhez. Erre a megállapításra, és az arra való figyelemmel, hogy az Alaptörvény külön szabályozza a hatósági eljárásra és a bírósági eljárásra vonatkozó rendelkezéseket, az Indítványozó két főbb okra alapozza a Kúria jelen indítvánnyal támadott döntésének a tisztességes eljáráshoz való jogba ütközését, ezek álláspontja szerint külön-külön is, de együtt feltétlenül alkalmasak az alapjogsérelem igazolására.

2. Az Indítványozó álláspontja szerint a Kúria a Ve. 2. § (1) bekezdés e) pontjában foglalt alapelv sérelmét a Ve. 231. § (5) bekezdés b) pontjában foglaltak szerint, a megfelelően alkalmazandó közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) alapján az NVB határozatát megváltoztatva állapította meg. A Kp. 90. § (1) bekezdése szerint a „bíróság a jogsértő közigazgatási cselekményt megváltoztatja, ha az ügy természete azt megengedi, a tényállás megfelelően tisztázott, és a rendelkezésre álló adatok alapján a jogvita véglegesen eldönthető.” A Kp.-t a választási ügyben eljáró bíróságoknak a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény módosításáról és az egyes közigazgatási nemperes eljárásokról szóló 2005. évi XVII. törvény 1. § (2) bekezdése alapján kell alkalmazni, a nemperes eljárás megfelelő sajátosságaira tekintettel. A megfelelő alkalmazás követelményének sajátosságai alapján (Ve. 228. § (2) bekezdés) a bíróság a Ve. 231. § (5) bekezdés szerint a felülvizsgálni kért választási bizottsági határozatot helybenhagyja vagy megváltoztatja, vagyis a Kp. 88. § és 89. §-ában foglaltak – a kereset elutasítása, illetve a keresetnek helyt adó ítélet esetében a megsemmisítés, a felülvizsgálni kért aktus hatályon kívül helyezése, az eljáró választási szerv új eljárásra kötelezése, esetleges marasztalása – nagyrészt nem vehetők számba a választási ügyben eljáró bíróságok által. Ugyanakkor ez nem jelenti azt, hogy a Kp. 90. § (1) bekezdésében foglalt feltételek mindegyikének érvényesülését kizárta volna a jogalkotó: az ügy természete, vagyis a választási jelleg megengedi a megváltoztatást, a tényállás tisztázatlansága, vagy a rendelkezésre álló adatok köréből fakadó nehézségek esetén pedig a jogvita végleges eldöntésére - ami a Ve. 228. § (2) bekezdésben található, kógens szabály alapján feltétlenül be kell következzen -, abban az esetben, ha a kifogásolt cselekmény jogsértő jellege nem a kellő módon tisztázott, csak úgy kerülhet sor, hogy a jogsértés megállapítását mellőző választási bizottsági döntést a bíróság helybenhagyja. A Fővárosi Választási Bizottság érdemben megvizsgálta a kifogás bizonyítékeként benyújtott

videófelvételt, és arra jutott, hogy a felvétel ellentmondásos tartalommal bír, ezt a megállapítást pedig a Kúria felülvizsgálati eljárásában született végzése nem írta felül. Egy felvétel, mely alapján jogsértés megtörténte egyértelműen nem állapítható meg, nem felel meg a Kp. 90. § (1) bekezdésében foglalt kritériumoknak, vagyis kifogásnak a Kúria nem adhatott volna helyt.

Az AB a contra legem jogalkalmazással összefüggésben 20/2017. (VII. 18.) AB határozatában kimondta, hogy „a bírói függetlenségnek nem korlátozza, sokkal inkább biztosítéka a törvényeknek való alávetettség: a bírónak a határozatait a jogszabályok alapján kell meghoznia. Ha a törvénynek való alávetettségtől a bíróság eloldja magát, saját függetlenségének egyik tárgyi alapját vonja el. A vonatkozó jogszabályokat be nem tartó bíróság lényegében visszaél saját függetlenségével, amely adott esetben ezen keresztül a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét okozhatja. Az a bírói ítélet, amely alapos ok nélkül hagyja figyelmen kívül a hatályos jogot, önkényes, fogalmilag nem lehet tisztességes, és nem fér össze a jogállamiság alapelvével.” Az Alkotmánybíróság kimondta továbbá, hogy sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot, ha a bíróság nem indokolja meg, hogy a jogkérdésre irányadó hatályos jogi normát miért nem alkalmazza, a jogkérdésre nyilvánvalóan irányadó jogi normát nem vesz figyelembe, valamint döntését hatálytalan joganyagon alapuló bírói joggyakorlatra alapítja. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint tehát „a jogkérdésre nyilvánvalóan vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket indokolás nélkül figyelmen kívül hagyó bírósági indokolás azáltal okozta a jelen ügyben az egész bírósági eljárás tisztességtelenségét, hogy az indokolás hiánya két különböző jellegű jogalkalmazói önkénnyel is összekapcsolódott.” Az Indítványozó szerint a Kp. 90. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezés nyilvánvalóan a jogkérdésre vonatkozó jogszabályi rendelkezés.

A Kúria támadott határozatával összefüggésben az „jogalkalmazói önkény” valósult meg azáltal, hogy a Kúria eljárása során egy a Ve. szerinti kampánytevékenységet, mint a véleménynyilvánítás szabadságának egyik különösen védett aspektusát (31/2014. (X. 9.) AB határozat, 5/2015. (II. 25.) AB határozat) jogértelmezésével erőteljesen korlátozta. A Kúria szóban forgó határozatában foglalt jogértelmezésével egyféle „addicionális törvényi követelményt” állított fel a kampánytevékenységek egyik, a Ve.-ben kifejezetten nem nevesített típusával szemben: amennyiben ugyanis az Indítványozó képviseletében eljáró személyek támogatói aláírásokat gyűjtenek, és ebben a vonatkozásban az „ajánlás” kifejezést és annak változatait a szó hétköznapi értelme szerint használják, a Kúria szerint a választópolgárok megtevesztésére kerül sor. A Kúria egyrészt kisajátítja a Ve.-ben megjelenő egyes fogalmakat és azokat a hétköznapi jelentésüktől elszakítva engedi csak értelmezni, illetve azt az elvárást támasztja az Indítványozó és a többi jelölő szervezet felé, hogy a választópolgárokkal folytatott kommunikáció csak a Ve. terminus technicus-ain alapulhat, illetve, hogy a terminus technicus-okkal prima facie egyezőnek tűnő kifejezéseket ne használjanak. Ahogy azonban a választójog közeli rokona, a népszavazási kezdeményezések gyakorlása során sem támasztható az az igény, hogy a pontos megfogalmazás jogi terminus technicus-okon alapuljon (Kvk.I.37.300/2012/2., Knk.IV.37.458/2015/3., és Knk.IV.37.487/2015/2. számú végzések), úgy a választási eljárásban folytatott kommunikációra nézve sem állítható fel ilyen korlátozás, már csak azért sem, mert a „politikai vitának a választási kampány során különösen is felfokozott körében a tényállítások meghatározása” nem történhet önmagában a bizonyíthatósági teszt köznap értelemben vett automatikus alkalmazásával, azaz nem szorítkozhat kizárólag a vizsgált kijelentés szó szerinti tartalmának értékelésére.” (3107/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [28]) Vagyis, ha az Indítványozó képviseletében eljáró személyek a választókkal folytatott kommunikáció során

tényállításként is értelmezhető nyilatkozat részeként használtak egy adott kifejezést, az még nem képezheti jogsértés alapját abból az okból, hogy ez egy más személy, jelölő szervezet – szubjektív – megítélése szerint akár jogsértő megnyilvánulásként is feltüntethető.

A választási eljárás alapelveivel összefüggésben – azoknak a népszavazási eljárásban történő megfelelő alkalmazására tekintettel – maga a Kúria is számos alkalommal rögzítette, hogy „*az eljárás tisztaságának megóvása, a rendeltetésszerű, jóhiszemű joggyakorlás, a népszavazási eljárásban résztvevők esélyegyenlősége (...) alapelveknek a népszavazási eljárásban történő rendezése törvényalkotói feladat kell legyen, amelyet a bírói jogértelmezés nem vehet át. A normatív alapok nélkül meghozott bírói döntés önkényes bíraskodásra vezethet.*” (Kvk.IV.37.848/2016/3., Kvk.I.37.887/2016/3., Kvk.II.37.889/2016/3., Kvk.II.37.890/2016/3., Kvk.III.37.901/2016/2.) Ugyanakkor a Kúria ugyanezekre az alapelvekre a választási eljárásban kiemelten támaszkodik, egyre inkább szélesedő tartalmat tulajdonít azoknak annak ellenére, hogy már az Alkotmánybíróság több határozatában is nyilvánvalóvá tette, hogy a Ve. tételes rendelkezéseiben foglalt korlátozó szempontok kibővítése éppúgy nem lehetséges az alapelvek alkalmazása útján, mint az egyes alapelveknek tulajdonított követelményeknek az Alaptörvényben foglalt jogok sérelmére vezető előírása sem. Ennek ellenére a Kúria jelen ügy tárgyát képező határozatában önkényesen kiterjesztette az alapelvek alá vonható cselekmények körét, ez a „jogalkalmazói önkény” pedig sérti az Indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogát. A Kúria álláspontja szerint az „*a FIDESZ-KDNP aktivistái által végzett aláírásgyűjtés (...) egyértelműen nem a 2019-es európai parlamenti választásokhoz szükséges ajánlások gyűjtésére irányult (...). A választópolgárok az elhangzott tájékoztatás ellenére aláírásukkal valójában nem a FIDESZ-KDNP jelöltállítását támogatták, ebből adódóan megállapítható, hogy a jelölő szervezet nevében eljáró személyek olyan tevékenységet folytattak, amely a választópolgárok megtévesztésére alkalmas volt. A Kúria megítélése szerint a választópolgárok megtévesztése pedig önmagában sérti a jóhiszemű és rendeltetésszerű joggyakorlás Ve. 2. § (1) bekezdése e) pontja szerinti alapelvét.*” Tény az is, hogy a Ve. alapelvét sértő cselekmények körének – az Alkotmánybíróság gyakorlatával szembemenő – kitágítása a Kúria szerint nem szorult érdemi – akár az alapjogi aspektusokra ki sem térő – indokolásra, mert a vitatott cselekmény „önmagában sérti” a Ve. szerinti alapelvet.

Ezzel összefüggésben idézhető az Alkotmánybíróság bírói jogértelmezéssel általánosságban összefüggő korábbi határozata, mely szerint „jogértelmezésre – akár az adott jogvitához kötődően (...) – csak a jogi szabályozás keretei között kerülhet sor. A bírói hatalom tehát alapvetően és közvetlenül nem veheti át a jogalkotás funkcióját egyik – a hatalommegosztás rendjében erre feljogosított – szervtől sem”. (19/2017. (VII. 18.) AB határozat, [29]). Pontosan azáltal tehát, hogy a Ve-ben fogalt követelményeken túlmenően a Kúria addicionális feltételeket állapított meg jogértelmezésével, a bíróság nem értelmezte a normát, hanem valójában jogalkotást végzett, normát alkotott. (42/2004. (XI. 9.), a 11/2015. (V. 14.) és a 2/2016. (II. 8.) AB határozatok). A jogalkalmazó nem írhatja felül a jogszabály tartalmát, és nem mehet szembe az Alkotmánybíróság határozatában foglaltakkal, hiszen az Abtv. 39. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság döntése mindenkire nézve kötelező. A Ve. vonatkozásában az Alkotmánybíróság már megállapította, hogy a Kúria nem jogosult arra, hogy jogértelmezés formájában a Ve-t kiegészítse a törvényben kifejezetten nem szereplő feltételek előírásával (3130/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [38]–[39]) A Kúria tehát az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését sértő döntést hozott.

3. A tisztességes eljárás sérelmének másik aspektusa az Indítványozó álláspontja szerint abban áll, hogy a Kúria nem kereste meg az Indítványozót annak érdekében, hogy nyilatkozatot tegyen az eljárásban, bár az a Kúria által is ismertén szükséges lett volna, arra figyelemmel, hogy a bírósági felülvizsgálatot megelőző kétfokú eljárásban az Indítványozó jogsértését nem állapították meg, a kifogást, a fellebbezést és a bírósági felülvizsgálati kérelmet értelemszerűen nem az Indítványozó nyújtotta be. A Ve. 232. § (5) bekezdése ugyanakkor a Kúria döntése elleni további jogorvoslatot (a kúriai határozat szóhasználatával: felülvizsgálatot) kizárja, vagyis sem rendes, sem rendkívüli jogorvoslat nem áll az Indítványozó rendelkezésére a rendesbírósági rendszeren belül. Az Indítványozó a választási eljárás sommás jellegéből fakadó sajátosságok által emelt korlátok között is jogosult a tisztességes eljáráshoz való jogra, azonban a tisztességes eljárás legalapvetőbb garanciája, vagyis, hogy az eljárásról a fél értesüljön és az ellene felhozott állításokra nyilatkozatot tegyen, jelen ügyben nem volt biztosított.

Az Alkotmánybíróság 5/2018. (V. 17.) AB határozatában – az Alaptörvény XXIV. (1) bekezdésére figyelemmel mondta ki, hogy sérti a tisztességes eljárás alapvető követelményét, ha az ügyfél „ki van zárva azon hatósági eljárásból, amely jogsértés megvalósítását állapíthatja meg terhére, illetve amely további jogkövetkezményeket alapozhat meg.” A 3311/2018. (X.16.) AB határozat értelmében pedig súlyos eljárási szabálysértés, hogy a „hivatalból indult eljárásban a Hatóság az eljárás megindításáról az indítványozót nem értesítette.” Ugyanis az eljárás megindításáról való döntés, valamint a bizonyítékok ügyféllel való ismertetésének elmaradása „olyan eljárási szabálysértések, amelyek kihatnak az ügy érdemére.” Vagyis, a tisztességes eljáráshoz való jogba ütközik az, ha azt a személyt, jogalanyt, akit egy eljárás (adott esetben bírósági eljárás) érint jogain vagy kötelezettségein keresztül, nem értesítenek és nyilatkoztatnak az eljárás során. Jelen ügyben az Indítványozó a Kúria oldalán ugyanezen követelmények érvényesülését tételezi a bírósági eljárás során abban az esetben, ha a – Ve. sajátosságaira tekintettel – a bírósági szakaszt megelőzően nem volt szükség arra, hogy ez az értesítés megtörténjen, hiszen legalább – a tisztességes eljáráshoz való jogból fakadóan – rendelkezésre állt volna az Indítványozó számára valamilyen – választási szervhez, vagy választási ügyben eljárni jogosult bírósághoz benyújtható – jogorvoslat lehetősége.

A 7/2013. (III. 1.) AB határozat szerint a „tisztességes eljárás követelménye az eljárásjogi garanciák érvényesülését is felöleli, és egy olyan minőséget jelent, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni.” A tisztességes eljáráshoz fűződő jog körébe tartozik továbbá „a hatékony bírói jogvédelem követelménye, amely szerint a jogi szabályozással szemben alkotmányos igény, hogy a perbe vitt jogokról a bíróság érdemben dönthessen. Önmagában a bírói út igénybevételének formális biztosítása nem elegendő az eljárási garanciák teljesedéséhez, hiszen az alkotmányos szabályban előírt garanciák éppen azt a célt szolgálják, hogy azok megtartásával a bíróság a véglegesség igényével hozhasson érdemi döntést.” A bírói jogvédelem azonban csak akkor lehet hatékony, ha a bíróság nincs elzárva attól, hogy az ügyet érdemben vizsgálja, e tekintetben pedig értelemszerűen hagyatkoznia kell nemcsak a jogsértést állító jelölő szervezet által benyújtott „bizonyítékokra”, hanem – amennyiben a jogsértést elkövető személy beazonosítható, nem értesült az ügyről és további rendes jogorvoslat nem biztosított a számára –, az ellenérdekű fél nyilatkozatára is, aminek beszerzéséről tehát értelemszerűen intézkednie kell a bíróságnak.

Az Alkotmánybíróság szerint a tisztességes eljáráshoz való jogból fakadó összes követelmény – a bíróság törvény által felállított volta, függetlensége és pártatlansága, az, hogy a tárgyalás, vagyis jelen esetben az ügy eldöntése igazságosan történjen – ezt a célt szolgálja, csak e követelmények teljesítésével lehet alkotmányosan véglegesnek számító, érdemi, a jogot megállapító döntést hozni.

Azt a tényt, hogy a Kúria az Indítványozó által támadott ügyben folytatott eljárásához hasonló körülmények mellett az ellenérdekű felet (vagyis a Kifogástevő által támadott, jogsértéssel vádolt személyt, jelölő szervezetet) a tisztességes eljáráshoz való jogból fakadóan nyilatkozattételre köteles felhívni, a Kúria választási és népszavazási eljárásokkal kapcsolatos jogorvoslat tárgyában létrejött joggyakorlat-elemző csoportjának összefoglaló véleménye is egyértelművé tette (201, 204-206. oldalak, elérhető: https://kuria-birosag.hu/sites/default/files/joggyak/valasztasi_nepszavazasi_joggyak.pdf).

A Kúria emellett 2018. tavasza óta hasonló esetekben általában a tisztességes eljáráshoz való jogra figyelemmel, az ellenérdekű felet nyilatkozattételre felhívva folytatta le eljárását (Kvk.III.37.421/2018/8. és Kvk.III.37.326/2019/4. számú határozatok).

Az Indítványozó megkeresése, nyilatkozattételre való felhívása nem történt meg, ennek alátámasztására önmagában nem az Indítványozó erre vonatkozó állítása áll, hanem az a tény is, hogy a Kúria határozatát fogalmilag sem előzhette meg ilyen megkeresés. Az a tény ugyanis, hogy a Kúria jelen indítvánnyal támadott ügyben hozott határozatának a száma Kvk.II.37.515/2019/2., vagyis a határozat sorszáma 2-re végződik, nyilvánvalóvá teszi, hogy a bírósági eljárás alatt nem kerülhetett sor olyan bírósági cselekményekre, amelyek ügghöz kapcsolódó végzésben, jegyzőkönyvben vagy egyéb iratban manifestálódtak, ezt támasztja alá az Országos Bírósági Hivatal Elnökének a bíróságok egységes iratkezelési szabályzatáról szóló 17/2014. (XII. 23.) OBH utasítása 81. §-a is. Amennyiben a Kúria megkereséseket foganatosított volna vagy nyilatkozattételre hívott volna fel, esetleg más hasonló eljárási cselekményt végzett volna, akkor ezekre a cselekményekre tekintettel a határozat sorszámanak utolsó ragja bizonyosan magasabb értéket vett volna fel a bírósági ügyvitel szabályai szerint.

A fentiek alapján tehát a tisztességes eljáráshoz való jogot, illetve azon keresztül a jogorvoslathoz való jogot sérti az, hogy a Kúria az Indítványozó elmarasztalásáról anélkül döntött, hogy az Indítványozót legalább nyilatkozattételre hívta volna fel.

A választásra irányadó hatályos törvényi rendelkezések figyelmen kívül hagyásával megvalósuló jogkorlátozás, valamint az ennek jogi alapját feltárni hivatott indokolás hiányossága, valamint az Indítványozó értesítésének és nyilatkozattételre való felhívásának elmaradása a bírósági eljárásban az Indítványozó meggyőződése szerint külön-külön és együttesen olyan súlyúak, hogy az jelen ügyben eleget tesznek a fair eljárás elvének megsértésére irányadó, az Alkotmánybíróság gyakorlatában megállapított feltételeknek.

VI. Az indítvány érvelésének összegzése

Összegezve, az önkényes úton folytatott bírói jogértelmezés és az így megvalósított önkényes jogalkotás az Indítványozó véleménynyilvánítási szabadságát és a tisztességes eljáráshoz való jogát korlátozza, ezért kérem a T. Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a Kúria Kvk.II.37.515/2019/2. számú határozatának alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg azt.

Nyilatkozom továbbá arról, hogy jelen alkotmányjogi panasz indítványomban szereplő adataim nyilvánosságra hozatalához nem járulok hozzá.

Budapest, 2019. április 29.

